

**UCHWAŁA NR LIII/348/2022
RADY GMINY TUCZĘPY**

z dnia 28 lutego 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Tuczępy na lata 2022-2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U z 2021r., poz 1372z póź. zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2020 r. Poz. 821 z póź. zm.) Rada Gminy Tuczępy uchwala, co następuje :

§ 1.

Przyjmuje się „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Tuczępy na lata 2022-2024” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie ustawy powierza się Wójtowi gminy Tuczępy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr Klaudia Pałka

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE TUCZĘPY

NA LATA 2022 - 2024

WSTĘP

Rodzina jest podstawowym, naturalnym i pierwotnym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka. Dobrej rodziny w procesie wychowania i wzrastania dzieci i młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie.

W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce się zajmować dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tworzy się Program Wsparcia Rodziny na lata 2022-2024, którego podstawowym założeniem jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. W świetle ustawy praca z rodziną w jej miejscu zamieszkania, wspieranie jej w problemach, praca profilaktyczna stać się mają priorytetem działań prowadzonych na terenie gminy. Chodzi o stworzenie możliwości reagowania na problemy rodzin nie wtedy, gdy już dojdzie do rodzinnej tragedii, ale w momencie, gdy można zauważyć pierwsze sygnały nie radzenia sobie z rodzinnymi zadaniami. Taka wczesna interwencja stwarza szansę efektywnej pomocy. Podmiotem realizującym te zadania na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

DIAGNOZA

Celem diagnozy rodziny powinno być rozpoznanie tła dysfunkcjonalności jednostki przez analizę indywidualnych cech i warunków funkcjonowania rodziny.

Do podjęcia diagnozy powinny skłonić następujące sytuacje:

- niewydolność materialna- niskie dochody rodziny lub ich brak, wynikający z utraty pracy, małej operatywności ekonomicznej rodziców, wielodzietność, choroby
- trudne warunki mieszkaniowe- nadmierne zagęszczenie, brak zaplecza sanitarnego, braki w podstawowym wyposażeniu
- patologia społeczna w rodzinie – alkoholizm rodziców lub rodzica, występowanie innych uzależnień, zaburzenia psychiczne, przestępczość, agresja słowna, psychiczna i fizyczna
- niska dojrzałość społeczno - emocjonalna rodziców, niska świadomość pedagogiczna, wadliwe postawy wobec dziecka, brak zainteresowania rozwojem dziecka i jego potrzebami
- samotne rodzicielstwo- rozwód, separacja, utrata jednego z małżonków, pobyt w zakładzie karnym, długotrwały wyjazd, panna samotnie wychowująca dziecko
- brak lub zburzone kontakty z rodzinami pochodzenia, sąsiadami, brak pomocy oraz wsparcia ze strony rodziny, środowiska lokalnego

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcjonalności rodziny w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczej dokonana została w oparciu o dane pochodzące z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczępach.

Według analizy dokonanej przez pracowników socjalnych, 14 rodzin z terenu naszej gminy potrzebuje wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rodziny te mają wiele sprzężonych ze sobą problemów. Należą do nich m.in.:

- bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- niskie kompetencje rodzicielskie

- brak życiowej zaradności
- uzależnienie od alkoholu
- różnego rodzaju kryzysy w rodzinie
- przemoc domowa
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- trudne warunki mieszkaniowe(nadmierne zagęszczenie, brak centralnego ogrzewania, brak łazienki, braki w podstawowym wyposażeniu)
- brak systematyczności w wykonywaniu prac domowych
- marnotrawstwo i niegospodarność
- agresja słowna, fizyczna i psychiczna
- niska operatywność ekonomiczna rodziców
- samotne rodzicielstwo

Trudności nasilają się szczególnie w przypadku rodzin wielodzietnych i niepełnych. Położenie komplikuje się, gdy te sytuacje nakładają się, co wśród podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczępach nie należy do rzadkości. Zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej jest w porę zareagować i pomóc rodzinie przezwyciężyć trudności, aby zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i psychiczny. Rzetelna i systematyczna praca pracowników socjalnych i asystenta rodziny jest szansą na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Tym samym zmniejszając prawdopodobieństwo umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub rodzinie zastępczej.

PODEJMOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ WSPIERANIA RODZIN

Wsparcie udzielone rodzinie, która ma trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej ma na celu przede wszystkim przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest za jej zgodą i z aktywnym jej udziałem przy wykorzystaniu zasobów tej rodziny oraz zasobów zewnętrznych, środowiskowych.

Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Tuczępy:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuczępach
2. Gminny Zespół Interdyscyplinarny
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Samodzielny Publiczny Ośrodek Zdrowia w Tuczępach
5. Punkt konsultacyjny ds. osób uzależnionych od alkoholu

Partnerzy realizacji programu:

1. Policja
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju
3. Sąd Rodzinny w Busku – Zdroju
4. I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Busku- Zdroj

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, takich których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zasadnicze cele pomocy społecznej to:

- doprowadzenie osoby i rodziny otrzymującej pomoc do życiowego usamodzielnienia,
- integrowanie ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,

- zapewnienie potrzebującym wsparcia w przezwycięzeniu trudnej sytuacji, której nie są w stanie samodzielnie pokonać i umożliwić im życie w godnych warunkach,
- stworzenie zabezpieczeń finansowych dla osób pozbawionych dochodów lub o niskich dochodach w wieku produkcyjnym lub niepełnosprawnych,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuczępach realizuje wiele działań, których celem jest wsparcie rodziny. Pracownicy socjalni realizują szereg zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, których celem jest dbanie o rodzinę jako naturalne środowisko wychowawcze. Pracownicy podczas pracy w terenie monitorują sytuację rodzin, szczególnie uwzględniając rodziny w których istnieje zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Pomagają w rozwiązaniu wszelkich sytuacji kryzysowych w celu przywrócenia rodzinie prawidłowego funkcjonowania. Pracownicy OPS po otrzymaniu bądź zauważeniu dysfunkcji w rodzinie, analizują sytuację rodziny i przyczyny kryzysu, celem ustalenia działań zmierzających do powrotu do prawidłowego funkcjonowania. Z uwagi na specyfikę rodzin będących klientami pomocy społecznej, podejmowane wobec nich działania pomocowe mają indywidualny charakter. Zadaniem pracowników socjalnych jest wzmocnienie roli i funkcji poszczególnych członków rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Zarówno pracownicy socjalni jak i asystent rodziny współpracują z Zespołem Interdyscyplinarnym, którego zadaniem jest pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji w rodzinach, w których występuje zjawisko przemocy. W placówkach oświatowych działających na terenie Gminy Tuczępy zarówno dzieci jak i rodzice mogą skorzystać z pomocy pedagoga szkolnego. Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje także z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju, by zapewnić swoim podopiecznym pomoc psychologiczną i materialną. Na terenie Gminy Tuczępy funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu. W punkcie tym osoby zainteresowane mogą uzyskać informacje o chorobie alkoholowej, jej przyczynach i przebiegu oraz jak i gdzie uzyskać pomoc.

W sytuacjach, gdy rodzina potrzebuje większego wsparcia, pracownicy socjalni wnioskuje do Kierownika GOPS o przydzielenie asystenta rodziny. W świetle Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobą wspierającą rodzinę jest asystent rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest praca z rodziną w jej miejscu zamieszkania, wspieranie jej w problemach. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Zadania i uprawnienia asystenta rodziny

1. Zasady etyczne w pracy asystenta

- asystent rodziny pracuje wyłącznie z rodzinami posiadającymi dzieci w wieku do uzyskania pełnoletności,
- praca z rodziną może być prowadzona podczas pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej,
- asystent wspiera rodzinę w pokonywaniu trudności, ale nie wyręcza i nie zastępuje członków rodziny,
- asystent współpracuje z innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny w zakresie ustalonym przez przepisy ustawy

2. Współpraca asystenta z pracownikiem socjalnym

- asystent zobowiązany jest uzyskać od pracownika socjalnego jak najwięcej informacji o działaniach podejmowanych na rzecz rodziny przed podjęciem asysty oraz efektach tych działań,
- spotkać się z pracownikiem socjalnym jak najczęściej jest to możliwe w celu wymiany informacji o rodzinie, postępach w działaniu, problemach, które identyfikuje asystent,
- uzgodnić wspólne stanowiska w sprawach motywowania i dyscyplinowania rodziny lub poszczególnych jej członków,
- uzgodnić wspólnie z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną,
- informować pracownika socjalnego o uzyskanych w trakcie pracy z rodziną informacjach mających istotne znaczenie dla pracy socjalnej, np. zdefiniowanych deficytach zdrowotnych i społecznych,

3. Współpraca asystenta rodziny z kuratorem sądowym / kuratorem społecznym

- obiektywnie ocenić sytuację rodziny w przekazywanych do kierownika (a potem do sądu) opiniach o rodzinie,
- zaplanować z kuratorem wspólne wizyty w środowisku
- uzgodnić treść ustaleń o rodzinie, jakie kurator przekaże sądowi

4. Współpraca asystenta z przedstawicielami szkoły

- asystent jest w stałym kontakcie z wychowawcą dziecka oraz pedagogiem szkolnym,
- asystent wspiera rodziców w rozwiązywaniu problemów szkolnych i rozwojowych poprzez towarzyszenie rodzicom w wizytach u wychowawców i pedagoga

5. Współpraca asystenta rodziny z Ośrodkiem Zdrowia

- asystent monitoruje sytuację zdrowotną dzieci, prowadzi obserwację dziecka małoletniego, kontaktuje się z personelem Ośrodka Zdrowia w celu weryfikacji informacji uzyskanych od rodziców

Asystent zobowiązany jest do ustalenia planu pracy dla rodziny, wyznaczeniu celów dla poszczególnych jej członków oraz określić czas ich realizacji.

Przykładowe cele dla rodziny:

- podwyższenie poziomu umiejętności wychowawczych rodziców,
- zapewnienie dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju,
- podwyższenie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego przez członków rodziny,
- podwyższenie umiejętności samodzielnego realizowania spraw na rzecz domu i rodziny oraz rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych,
- pozyskanie środków finansowych ze świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, opiekuńczych, rentowych, emerytalnych,
- uregulowanie sytuacji mieszkaniowej
- pozyskanie zatrudnienia, podwyższenie kompetencji,
- trzeźwość lub ograniczenie spożywania alkoholu do poziomu nieproblemowego,
- nabycie umiejętności utrzymywania pozytywnych relacji interpersonalnych,
- poczucie bezpieczeństwa członków rodziny,
- poczucie kontroli nad własnym życiem oraz poczucie sprawstwa

Asystent rodziny edukuje, motywuje członków rodziny do podejmowania działań, wspiera w rozwiązywaniu istniejących problemów, pomaga w radzeniu sobie z sytuacjami kryzysowymi. Asystent współpracuje z rodziną w kierunku realizacji jej celów zgodnych z obowiązującym prawem. W sytuacji uzyskania informacji o planowaniu lub popełnieniu przestępstwa przez któregoś z członków rodziny (w tym np. krzywdzenia dziecka) – powiadamia odpowiednie instytucje i służby. Asystent zobowiązany jest do ustalenia planu pracy dla rodziny i wyznaczeniu celów dla poszczególnych jej członków oraz określić czas ich realizacji. Po osiągnięciu zakładanej zmiany, asystent rodziny kończy współpracę z rodziną. Jednakże w dalszym ciągu monitoruje funkcjonowanie rodziny. Monitoring trwa przez rok czasu od zakończenia współpracy.

O PROGRAMIE – CELE I OCZEKIWANE REZULTATY

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Tuczępy. Adresatami są dzieci i rodziny z terenu gminy przeżywające trudności w sferze opiekuńczo – wychowawczej. Wszystkie dzieci wymagają ochrony swoich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niski poziom wykształcenia rodziców, bezradność oraz liczne dysfunkcje, czy zachowania patologiczne w rodzinie przyczyniają się do powstania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w takim środowisku. Główna koncepcja ustawy sprowadza się do maksymalizacji dostępnego wsparcia dla naturalnego środowiska dziecka jakim jest rodzina. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma stanowić ostateczność po wyczerpaniu

gwarantowanych przepisami możliwości pomocy rodzinie, z wyjątkiem stanów zagrożenia bezpieczeństwa czy porzucenie dziecka.

Cele programu:

1. Stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodziny naturalnej.
2. Pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku rodziny naturalnej.
3. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji.
4. Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
5. Wzmacnianie roli i funkcji rodziny.
6. Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny.
7. Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.
8. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.
9. Dążenie do reintegracji rodziny.
10. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

Oczekiwane rezultaty:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy.
2. Pozostawienie dzieci w rodzinach naturalnych.
3. Reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

Zadania w zakresie wspierania rodziny:

1. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy pracownika socjalnego i asystenta rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników socjalnych i asystenta rodziny.
3. Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.
4. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – terapeutycznej.
6. Wzmacnianie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodzin.
7. Wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
8. Działania aktywizujące zawodowo – społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy.
9. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców ze środowisk zagrożonych oraz monitorowanie terapii.
10. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy.

Gminny program wspierania rodzin zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy życia i ich rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny i ochronny. Pomoc na rzecz rodzin, którą w ramach niniejszego programu oferuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie realizowana w ramach zasobów własnych. Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuczępach. W ramach jego monitoringu będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie potrzebnych zmian w programie.

Uzasadnienie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Tuczępy na lata 2022-2024 opracowano na podstawie art.176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U z 2020r. Poz 821, 2021 poz.159,1006,1981) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Zgodnie z art. 178 ust. 2 w/w ustawy gminy program wspierania rodziny uchwalany jest przez Radę Gminy.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione